

Nghĩ về cách ứng xử

Các bạn thân mến,

Trong dòng chảy hối hả của cuộc sống, đôi khi chúng ta vô tình bỏ qua nhiều giá trị cao đẹp mà nhân gian đã có sẵn bao đời. Nếu bình tâm suy tư thì văn hóa về một cái gì đó chính là cái đẹp nhằm tô điểm cho cuộc đời, thăng hoa cuộc sống hiện hữu quanh ta, nó là cái đẹp nhân bản kết tinh từ những tinh hoa của đạo đức nhân loại. Nhân đây, tôi muốn chia sẻ cùng các bạn cái nhìn của tôi về nét đẹp của „Văn hóa Ứng Xử“ giữa người và người trong xã hội.

Sự Ứng xử bắt buộc phải có giữa con người với nhau, bất cứ nơi nào, không phân biệt tôn giáo, quốc chủng ở đâu trên trái đất này. Ứng xử có mặt mọi nơi, từ trong cái nôi gia đình cho đến học đường, trong giới trẻ, trung hay lão, trong thương trường, doanh nghiệp, chính trị...., nơi công cộng và thậm chí ngay trên mạng xã hội, truyền thông...Đâu đâu chúng ta cũng cần ứng xử với nhau. Cho nên nó đóng vai trò rất quan trọng trong đời sống của ta. Vậy Văn hóa Ứng xử là gì ?

Theo thiên ý và tìm tòi trong tự điển thì Văn hóa ứng xử là sự biểu hiện của sự giao tiếp, là sự phản ứng của con người trước tác động của người khác với mình trong một tình huống, hoàn cảnh nhất định, được thể hiện qua thái độ, hành động, cử chỉ lời nói của con người nhằm đạt được kết quả tốt cho mối quan hệ giữa mình với người đó, rộng hơn là giữa con người với nhau.

Cho nên muốn có kết quả tốt, ta nên khéo léo và vi tế hơn trong văn hóa ứng xử của mình, vì sự giao tiếp là một nhu cầu rất nghệ thuật. Nó phải xuất phát từ cách sống chân thực, thật thà, có thái độ nhân sinh quan đúng và tâm lý sâu sắc. Một người có sẵn tâm nhân hậu thì tự nhiên cách ứng xử của họ sẽ thấm thấu trong mọi sinh hoạt hàng ngày của họ, nhưng nó cũng cần trợ duyên của yếu tố nhận thức đúng và quá trình rèn luyện không ngừng của bản thân. Đây là một nghệ thuật không chỉ thấy ở lời nói, mà nét mặt, thái độ, dáng điệu, cử chỉ...nói chung là phong cách của ta khi ứng xử với ai đó cũng có phần đóng góp.

Đôi khi tôi cảm nhận được có người đang ứng xử với mình mà không cần đến ngôn từ. Nó đến với tôi qua nét mặt, nụ cười, thái độ, ánh mắt, cử chỉ, động tác hình thể mà không cần phải nói lên một lời gì, và cũng đem đến những hiệu quả rất nhiều. Từ những phong cách không ngôn từ đó, tôi cũng cảm nhận ra niềm kiêu hãnh, tự hào, hay sự trầm tư, dăm chiêu, nghiêm

nghe... cái cười nhạt, không thành tiếng...dáng đi khoan thai từ tốn, thái độ lịch sự....chỉ cần quan sát kỹ một chút, tôi có thể hiểu được phần nào tính cách của họ hướng về mình rồi.

Nhưng thông thường thì ta hay ứng xử với nhau bằng ngôn ngữ. Ông bà ta có câu: „Lời nói chẳng mất tiền mua,. Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau.“Chúng ta hay có thói quen được sẻ chia, khi có niềm vui, ta kể cho ai đó nghe, tự nhiên niềm vui hình như lớn hơn một chút; rồi nỗi buồn đôi lúc cũng giảm đi phân nửa khi có cơ hội kể lể cho ai đó. Ngôn ngữ là công cụ quan trọng hàng đầu trong sự giao tiếp. Vui-buồn, khổ đau – hạnh phúc đều từ lời nói mà ra. Nó hầu như là điểm đầu của các sự việc. Kho tàng thành ngữ của ta cũng có câu: „Bệnh tòng khẩu nhập, họa tòng khẩu xuất“ (Bệnh từ miệng mà vào, họa từ miệng mà ra), ta có thể tránh những tai họa do trời đất gây ra, nhưng tai họa gây bởi lời nói của mình thì làm sao tránh khỏi! Cho nên phải học, phải biết cách nói năng giao tiếp, giảm bớt đi những khẩu nghiệp xấu.

Thông thường, lời nói dễ nghe, êm ái ngọt ngào hay tìm thấy ở những người có tâm hồn cao đẹp, nhân hậu, có khả năng động viên, an ủi người nghe, tạo cảm tình, niềm tin tốt. „Chim khôn hót tiếng rảnh rang, người khôn nói tiếng dịu dàng dễ nghe“ là vậy. Đôi khi tuy rõ ràng có cùng một nội dung, nhưng khi được nói ra, tùy theo cách nói mà hai người có thể vui vẻ, cảm thông với nhau, nhưng cũng có thể gây ra hiểu lầm và trách cứ lẫn nhau.

Ngôn từ giao tiếp nên mạch lạc, đơn giản nhưng đủ đầy hàm ý, nên chuẩn bị trước, không nên nói ẩu, nói bừa, không suy nghĩ, đặt mình vào vị trí người nghe để họ có thể hiểu rõ ý mình. Để ý đến cách xưng hô, tỏ ra tôn trọng người nghe. Người có trách nhiệm với lời nói của mình luôn tế nhị và nhạy cảm, biết chọn đúng thời điểm thích hợp để nói, nghĩa là cả hai bên đều trong tình trạng tương đối thoải mái, bình tĩnh. Trong mọi tình huống căng thẳng, đôi khi sự im lặng là một cơn mưa dịu mát cho người nghe và kẻ nói. Tranh luận giúp ta đi tới tận cùng của vấn đề để học hỏi, rút tĩa kinh nghiệm, nhưng cả hai bên nên có cùng thiện ý thì cuộc tranh luận mới có ý nghĩa tốt của nó, vấn đề ở đây không phải để đi tới việc ăn thua với nhau. Trong khi tranh luận thì lời nói có ý thức, có chánh niệm, kèm theo tình thương là yếu tố rất cần thiết.

Bản tính con người luôn muốn nhận được những lời khen. Lời khen khéo léo thành thật không nên là lời tăng bốc, phỉnh nịnh, hay quá khách sáo hoa mỹ, chót lưỡi đầu môi. Giới thứ tư của năm giới trong nhà Phật cũng khuyên ta nên dùng ái ngữ, không nên chửi mắng, châm chích cay nghiệt, nói dối, nói xấu, nói sau lưng, xúi giục gây chia rẽ. Ta có hai tai để lắng nghe nhiều hơn và chỉ có một cái miệng ít nói lại là vậy.

Các bạn thân mến, ngoài ra, việc rèn luyện lời nói cũng cần có đạo đức đi kèm thì đời sống ta sẽ thật sự hài hòa, thanh thản hơn. Thí dụ như:

. Lời nói nên đi đôi với việc làm, vì có rất nhiều người nói thật nhiều mà làm thì ít, nói một đằng, làm một nẻo... một bài diễn văn hùng hồn, bay bổng đầy bánh vẽ làm sao bằng với một tấm gương sống thật của một ai đó.

. Lời nói sửa sai hay chống đối ai đó nên đi kèm theo sự xây dựng mới có hiệu quả tốt trong phương cách ứng xử.

. Lời nói như một con dao sắc bén mà ta đang sở hữu, nó có thể gây ra những thương tổn về tinh thần và thể xác một ai đó. Hãy biến lời nói thành những hạt giống tốt gieo vào lòng người nghe những thanh âm ngọt ngào, đem đến những đóa hoa thơm ngát trong khu vườn nhân loại, để thế giới được tươi đẹp, nhân từ và vị tha hơn. Và nếu có thể nên luôn nói THẬT ! Bởi sự thành thật rất được trân quý, chúng tỏ được sự trưởng thành và trách nhiệm đối với lương tâm của mình.

Một chút chia sẻ đến các bạn. Mến chúc các bạn luôn tinh tấn.

Hiên trúc . Hè 2020

Bông Lục Bình

Kính mời đọc thêm những bài khác của tác giả tại:

<http://www.vietnamvanhien.org/TamHaiDuc.html>

www.vietnamvanhien.net

